

COACH

Bästa experterna på din sida.

NU ÄR DET NOG!

Är HR-marknaden på väg att bli rena vilda västern med dåliga beställare och konsulter som saknar kompetens?

TEXT TOMMY JEPSSON FOTO MATTIAS PETERSSON

»Köp inte skit!«
Det är det sista Mattias Lundberg säger innan vi avslutar samtalet. Innan dess har han i en timme pratat engagerat om alla konsulter, färgkoder, personlighetsanalyser och utvecklingsinsatser som florerar i arbetslivet. Vissa av metoderna kallar han pseudovetenskap. Ett rött skynke för honom.

Mattias är docent och legitimerad psykolog. Att han rönt sådan uppskattning från läsarna av hans böcker och från publiken på hans föreläsningar, beror förmodligen på hans förmåga att göra det invecklade både underhållande och lätt att förstå. Han gillar att popularisera vetenskap. Något som grundlades på universitetet.

»Jag blev irriterad över att jag, som kom från norrbottensk arbetarklass, inte förstod vad som stod i böckerna och hade svårt att hänga

med när läraren pratade. Språket var konstigt och jag funderade över varför de var så dåliga på att berätta och förklara så man förstod.«

Just detta tog han senare som sin uppgift. Centralt i allt han gör finns en djup respekt för vetenskap men också ett starkt ogillande för pseudovetenskap. Vilket osökt för oss in på marknaden för att producera och sälja in konsulttjänster och produkter av olika slag.

»Inom HR används massor av verktyg och instrument för bedömning, utveckling, utbildning, rekrytering ... ämnena varierar, och det finns en mängd underområden i arbetspsykologiska fältet. HR tar ofta in extern hjälp för att bedriva sin verksamhet, oavsett om det handlar om att man ska lära sig kommunicera bättre eller hitta rätt personer. Det finns ett behov och en stor marknad. Men marknaden är helt oreglerad. Den omfattas inte

av någon lagstiftning, vilket lämnar fritt fram för alla, något som gett ett slags vilda västern.«

Ändå är andelen renodlade bluffmakare rätt få, menar han.

»Däremot finns det en mittfåra med företag och konsulter som tror att det de gör är rätt. De försöker men har inte tillräcklig kompetens. De saknar ofta tillräcklig psykologisk och psykometrisk kunskap för att avgöra om produkten har så god kvalitet som de själva påstår.«

Han kallar det för »omedveten inkompetens«.

»De saknar kritisk kunskap. Och det blir ett problem eftersom den andra sidan, mottagaren, har för dålig beställarkompetens. Nästa gång en konsult säger att de bygger sin verksamhet på en »vetenskapligt utprövad metod«, börja med att fråga: »Hur då?«

Han poängterar att de flesta inte lurats medvetet.

»De är bara inte kompetenta att avgöra om det de gör är bra.«

Han tar den så kallade DISC/DISA-modellen som exempel. Den har blivit populär genom författaren Thomas Eriksons bok *Omgiven av idioter*.

»När en konsult säger att de bygger sin verksamhet på en vetenskaplig metod, börja med att fråga: »Hur då?«

MATTIAS LUNDBERG

Gör: Legitimerad psykolog & docent i psykologi vid Umeå universitet.

Första jobbet: Kock.

Bok: Senast en bok om arbetsrätt.

Favoritsport: Ishockey, finns det någon annan sport?

Musik: Blues i alla former, längder och tonarter.

Mat: Palt.

Motto: »Hur vet du det?«

Dold talang: Skriva väldigt formella brev och på så sätt övertyga myndigheter om saker och ting.

Svagheter: Lättsmickrad. Säger du att jag är duktig på något, säger jag aldrig nej till dig.

I vår åker Mattias Lundberg på turné med Jan Bylund och föreläsningen *Den lyckliga pessimisten*.

»Modellen påstås vara baserad på vetenskap men hade någon från början ställt frågan: »Hur då?« - då hade vi fått veta att den bygger på en enstaka artikel som en person skrev om modellen 1928. En modell som visade sig inte hålla.«

Thomas Eriksons böcker och föreläsningar har använts i många företag och organisationer och konsekvenserna av att företagsledningar trott på honom går inte att utreda.

»Många har nog upplevt det som

värdefullt att veta att röd och gul inte kan samarbeta. Men det är inte därför de inte kan samarbeta. Jag skrev några skarpa blogginlägg om DISC och ganska många hörde av sig och vittnade om följderna: »Jag fick inte chefsjobbet eftersom jag var gul, och det kan man inte vara som chef.«

Andra som hörde av sig hade råkat ut för omplaceringar för att det fanns för många gröna på deras avdelning.

Ändå tar han Erikson i försvar.

»Som debatten blivit har Erikson blivit slagpåse. Det är olyckligt. Det framstår som att han som person representerar det här. Men han används för att han är framgångsrik. Problemet är att teorin och modellen inte håller. Det är så lätt att skuldbelägga dem som producerar som medvetna skurkar. Men man kan inte bara lägga ansvar på producenterna. Vi måste öka beställarkompetensen. Så att vi kan sluta köpa skit.«